

має пряму дію тільки в тій мірі, в якій країна делегувала Союзу нормотворчі повноваження. Делегування передбачено ст.24 Основного закону та обмежено умовами договору про Європейський Союз. Однією з найважливіших перепон на шляху ратифікації Договору про ЄС (який є складовою частиною Лісабонського Договору) став розгляд Федеральним Конституційним Судом питання про відповідність цього Договору Конституції ФРН, де було вирішено, що будь-яке розширене тлумачення Договору про ЄС не має юридичної сили відносно Німеччини.

Західні вчені наголошують на тому, що країни центральної та східної Європи приєднуються до ЄС в порядку *inter alia*, щоб забезпечити демократію та права людини, а парадоксальним явищем виявляється те, що їх конституційні суди стримують верховенство права ЄС на тій підставі, що останнє може створити потенційну загрозу національному конституційному захисту таких прав. (Decision Pl. US 50/04; W. Sadurski, «Solange Chapter 3»: Constitutional Courts in Central Europe – Democracy – European Union; EUI Working Papers. – Law № 2006/40. – P.6-10) Ефективність норм права ЄС залежить від їх виконання у внутрішньодержавній сфері. Форму та способи трансформації кожна країна-член обирає самостійно, згідно зі своєю конституційною системою та практикою.

У зв'язку з цим, видається очевидним, що Україна на підставі конституційних норм може вийти з «незручних» для неї норм засновницьких європейських договорів, навіть враховуючи вищу юридичну силу останніх.

З урахуванням викладеного стратегічно важливим вбачається розробка механізмів та визначення безпосереднього змісту змін до Конституції України, обумовлених входженням в Європейський Союз, оскільки від процедури внесення змін до конституції (парламентське або референдарне схвалення) залежить «впливовість» норм права ЄС на Основний закон та так звану проникну здатність відносно конституції.

Куранин В. А.

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
старший преподаватель кафедры конституционного права*

НОВАЯ КОНСТИТУЦИЯ ВЕНГРИИ: ПРОБЛЕМЫ ЛЕГИТИМНОСТИ

Процессы конституционной трансформации, происходящие в постсоциалистических государствах во многом сходны, как сходны и те политические, социальные и экономические проблемы, которые решают данные государства.

Конституционное развитие Венгрии, приходящееся на период после демонтажа социализма, отличается, однако, особым своеобразием и неоднозначностью. С одной стороны, вплоть до 2011 года внутри страны и из-за ее пределов раздавалась критика того факта, что в Венгрии продолжал действовать Основной Закон 1949 года, хотя и претерпевший существенные изменения и поправки. Венгрия, таким образом, оставалась единственным постсоциалистическим государством в Европе, продолжавшим жить по конституции, принятой еще при социализме. Принятие 25 апреля 2011 года новой Конституции Венгрии, вступившей в силу с 1 января 2012 г. (The Fundamental Law of

Hungary (25 April 2011) [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.kormany.hu/download/4/c3/30000/THE%20FUNDAMENTAL%20LAW%20OF%20HUNGARY.pdf>, с другой стороны, обнажило ряд серьезных проблем конституционного строительства в стране. Это и характер исторической преемственности национальной государственности, и природа семьи, и особенности конституционного гарантирования права на жизнь, и содержание конституционных норм, определяющих основы организации бюджетно-финансовой системы государства. Эти проблемы, как свидетельствует характер развернувшихся после принятия нового Основного Закона Венгрии дискуссий, отнюдь не являются какой-либо уникальной особенностью национальной венгерской модели политико-правовой системы конституционализма.

Решения этих проблем с неизбежностью потребует процесс реформирования Основного Закона и в нашей стране. Такое решение должно быть основано на изучении процесса принятия новой Конституции Венгрии и ее содержания, восприятия и оценки данного документа европейскими структурами, обобщении позитивного и негативного опыта конституционного строительства Венгрии в контексте его использования в Украине.

Подготовка проекта новой Конституции и его принятие проходило в атмосфере жесткой критики как содержания проекта, осуществлявшейся с позиций несоответствия ряда его положений фундаментальным европейским ценностям верховенства права и прав человека, так и самого процесса разработки и принятия Конституции, осуществлявшейся с позиций указания на закрытость, непрозрачность и недемократичность последнего. С такой критикой выступала не только парламентская оппозиция Венгрии, но и европейские структуры.

В короткий период после принятия нового Основного Закона Венгрии Венецианская комиссия и Европейский парламент сформулировали собственную позицию по данному документу и подготовили соответствующие рекомендации (Opinion on the new Constitution of Hungary adopted by the Venice Commission at its 87th Plenary Session (Venice, 17-18 June 2011) [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.venice.coe.int/docs/2011/CDL-AD%282011%29016-E.pdf>), (European Parliament resolution of 5 July 2011 on the Revised Hungarian Constitution [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0315+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>).

Основные претензии, высказанные данными европейскими институтами в отношении легитимности новой венгерской Конституции можно объединить в две основные группы.

Во-первых, это претензии, обусловленные особенностями процесса принятия венгерского Основного Закона. Критикуются недостаточная прозрачность этого процесса и беспрецедентно короткая его длительность, следствием чего стало явно недостаточное и неполноценное обсуждение проекта венгерским обществом, невозможность сформировать широкий общественный консенсус по основным положениям проекта.

Критике подверглось и принятие проекта в парламенте голосами исключительно правящего блока партий, без участия оппозиции. В то же время, вопрос о принятии новой Конституции не входил в предвыборные программы партий правящего блока. Эти

фактори розглядаються як показатель відсутності консенсусу в венгерському політикумі та суспільстві стосовно прийнятого проекту.

Перераховані обставини, на думку Венеціанської комісії та Європейського парламенту, є індикатором наявності проблеми неповної легітимності нової Конституції Венгрії.

Вторая група претензій обумовлена юридико-технічними недоліками ряду положень нової Конституції Венгрії.

Це, зокрема, наділення положень преамбули Конституції юридическої сили, що може призвести до правової неопределенності, а також до інших політичних та правових результатів, передбачити які достатньо складно.

Наділення положень преамбули Конституції Венгрії юридическої силою призводить до специфічної проблеми трактування положень цієї преамбули в частині, провозглашающей непризнання «комуністическої конституції 1949, оскільки вона слугувала основою тираніческого правління» та заявляющей про її невідповідності.

Буквальне трактування даного положення призводить до висновку про сумнівну легітимність самого акту прийняття нової Конституції Венгрії, оскільки приймалася нова Основний Закон країни парламентом, сформованим відповідно до положень Конституції 1949 г. та згідно її норм. Наступні положення преамбули, що стверджують, що з цієї дати слід знову почати відлік свободи Венгрії та конституційного порядку, слід вважати 2 травня 1990 г., явно недостатньо освітлюють питання про ступінь та період непризнання Конституції Венгрії 1949 г. та, таким чином, не усувають проблему легітимності процесу прийняття нової Конституції країни.

Панасюк В. М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного права*

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

У новій соціально-політичній, економічній і інформаційній ситуації в українській державі відбуваються динамічні і глибокі зміни соціальних характеристик молодого покоління. При цьому виявилися регіональні, національні, соціально-економічні відмінності, особливості різних груп молоді.

Молодь має свої особливі функції в суспільстві, які ніякою іншою соціально-демографічною групою не реалізуються. Молодь успадковує досягнутий рівень розвитку суспільства і через своє специфічне положення є тією складовою сучасного суспільства, яка визначає подальший розвиток. Формування життєздатного підростаючого молодого покоління стає одним з головних стратегічних завдань розвитку країни. У цьому сенсі, молодь – об'єкт національно-державних інтересів, один з головних чинників забезпечення розвитку української держави і суспільства.